جمهوری اسلامی ایران

شماره صندلی :

ساعت شروع امتحان:

اداره آموزش و پرورش

زمان امتحان: ۸۰ دقیقه

نام و نام خانوادگی:

تاریخ امتحان:

نوبت امتحانی ترم اول

کلاس : پایه : دوازدهم سال تحصیلی (رشته : ادبیات و علوم انسانی) درس: علوم و فنون ادبی ۳ نام دبیر:

بارم

۱– تاریخ ادبیات وسبک شناسی (۴ نمره)

۱-۱- جای خالی رابا کلمات مناسب پر کنید ۱

الف) ازشاخه های ارزنده ای که در نثر دوره بیداری خوش درخشید،.....بود.

ب) فعالیت اصلی ادیب الممالک فراهانی روزنامه نگاری بود وسردبیری روزنامه ی ..... رابرعهده داشت.

پ) گروهی مانند .....وادیب الممالک فراهانی با آگاهی از سنّت های ادبی به زبان پر صلابت گذشته وفادار ماندند.

ت) .....از موسیقی دانان بزرگ عهد مشروطیّت بود.وی مضامین وطن دوستی وستیز با نادانی را با آوازی زیبا وپر شور می خواند.

۱-۲- درستی ونادرستی عبارت زیر را مشخّص کنید.(ص) / (غ) ۱

الف) دهخدا در استانبول روزنامه صوراسرافیل را منتشر کرد.( )

ب) فرخی یزدی،تحت تأثیر شاعران گذشته،خصوصاً سعدی ومسعود سعد سلمان بود.( )

پ) اولین کسی که در ایران به نوشتن نمایش نامه فارسی پرداخت میرزا حبیب خراسانی بود.( )

ت) سبک بازگشت را می توان حدّ واسط سبک هندی و سبک دوره بعد یعنی دوره بیداری دانست.( )

۱-۳- مورد درست را از داخل کمانک انتخاب کنید ۱

الف) یکی از شاعران دوره بازگشت که به غزل سرایی به سبک شاعران سبک عراقی پرداخت . (فروغی بسطامی – صبای کاشانی)

ب) «میرزا حسن خان بدیع» پدید آورنده رمان (شمس و طغرا – شمس الدین و قمر) در دوره بیداری است .

پ)در دوره ی (بازگشت ادبی – بیداری)شعرای آزادی خواه و گروهی از روشنفکران به نقد شرایط موجود پرداختند.

ت)بنیادی ترین تفکّر وخواست مشروطه خواهان (قانون – آزادی)بود.

۱-۴- گزینه صحیح را انتخاب کنید ۰/۵

از بارزترین ویژگی های ادبیات دوره بیداری ..... است .

الف) آزادی ب) قانون ج) توجه به مردم د) تعلیم و تربیت جدید

۱-۵-<u>دومورد</u> از عواملی را که در ایجاد <u>نهضت بازگشت ادبی</u> مؤثّر بودند، بنویسید. ۰/۵

۱..... ۲.....

۲– موسیقی شعر (۶نمره)

۲-۱- کدام یک از دو بیت زیر ، دارای وزن نا همسان است ؟ ۰/۵

الف)نه هر که چهره برافروخت دلبری داند نه هر که آینه سازد سکندری داند ○

ب) فتنه برانگیخت دل ،خون شَهان ریخت دل با همه آمیخت دل،گر چه جدا می رود ○

۲-۲- با توجه به وزن های داده شده ، مشخص کنید هر کدام متعلق به کدام بیت است ؟(یک وزن اضافی است) ۱

«مفتعلن فاعلات مفتعلن فع // مفعول مفاعیلن مفعول مفاعیلن // مفعول مفاعیل مفاعیل فعولن »

الف) ای دوست شِکر بهتر یا آن که شِکر سازد خوبی قَمر بهتر یا آن که قَمر سازد ( )

ب) قدر فلک را کمال و منزلتی نیست در نظرِ قدرِ با کمال محمّد ر

بارم

۲-۳- تقطیع مثال های زیر،به صورتی که بین دو هلال تقطیع شده است،با کدام اختیارات شاعری مطابقت دارد؟ ۰/۵

الف) ساقی ما (- U U -) ( ) ب) تو گفتی (- - -) ( )

۲-۴- با توجه به تقطیع های زیر ، به صورتی که بین دو هلال آمده است ، درکدام گزینه «حذف همزه» وجود ندارد ؟ (۰/۵)

الف) دل آرام (U - - U) ب) شورانگیز (- - - U) ج) خوش آهنگ (- - - U) د) درافکندم (U - - -)

۲-۵- ضمن یافتن وزن بیت ها بیان کنید که کدام یک از بیت های زیر را می توان به دو صورت برش زدو تقطیع به ارکان کرد؟ (همچنین هردو وزن بیت دو برشی ر ابنویسید.) ۱/۷۵

الف)شفای این دل بیمار جز لقای تو نیست طبیب جان خرابم کسی وَرای تو نیست

( ) ( )

ب) یارب سببی ساز که یارم به سلامت بازآید وبِرهانَدم از بندِ ملامت

( ) ( )

پ)درد عشقی کشیده ام که مپرس زَهرِ هجری چشیده ام که مپرس

( ) ( )

۲-۶- پس از تقطیع و مشخّص کردن وزن بیت زیر ، دو اختیار زبانی به کار رفته در آن را بنویسید . ۱/۷۵

چنان در قید مهرت پای بندم که گویی آهوی سر درکمندم

۳- زیبایی شناسی (۶ نمره)

۳-۱- در ابیات زیر کدام آرایه بدیع معنوی (متناقض نما/تلمیح/لفّ ونشر/تضمین/تضاد) بارز است؟ آنها را به طور کامل مشخّص کنید. ۲/۵

الف) چون جواب احمق آمد خامشی این درازی در سخن چون می کشی

ب) روز از برم چو رفتی شب آمدی به خوابم این است اگر کسی را عمری بود دو باره

ج) چیست این سقف بلند ساده ی بسیار نقش زین معما هیچ دانا در جهان آگاه نیست

د) ای نورچشم مستان در عین انتظارم چنگی حزین و جامی بنواز یا بگردان

ه) مکن گریه برگور مقتول دوست قل الحمدلله که مقبول اوست

۳-۲- با توجه به ابیات داده شده به پرسش ها پاسخ دهید . ۱

الف- روی و چشمی دارم اندر مهر او کاین گهر می ریزد آن زر می زند

ب- فرو رفت و بر رفت روز نبرد به ماهی نم خون و بر ماه گَرد

الف) نوع « لفّ و نشر »هر دو بیت را مشخّص کنید .

ب) لفّ و نشرها را در بیت اول مشخّص کنید .

۳-۳-در بیت زیرآرایه تلمیح را مشخّص کنید و درباره آن توضیح دهید(۱ نمره)

« آن یارکزو گشت سرِدار بلند جرمش این بودکه اسرارهویدا می کرد »

بارم

۳-۴- در بیت « با آن‌که جیب و جام من از مال و می تهی است ما را فراغتی است که جمشید جم نداشت»کدام آرایه ادبی یافت نمی‌شود ؟ ۰/۵

الف) تلمیح ب) تضاد ج) لفّ و نشر د)تناسب

۳-۵- مورد درست را از داخل کمانک انتخاب کنید . ۰/۵

الف)گنجاندن یک مفهوم بلند در سخنی کوتاه است که معانی بسیار را در کمترین واژه ها جای می دهد(تضمین / تلمیح)

ب)به مجموعه ی آرایه هایی گفته می شود که با تغییرات آوایی وموسیقایی سرو کار دارد (بدیع لفظی / بدیع معنوی)

۳-۶- در بیت زیر آرایه مراعات نظیر بین کدام واژگان ایجاد شده است؟ مشخص کنید؟ ۰/۵

« شعاع درد مرا ضرب در عذاب کنید مگر مساحت رنج مرا حساب کنید »

۴- نقد و تحلیل نظم و نثر (۴ نمره)

۴-۱ شعرزیر را از نظر «ویژگی های تاریخی دوره ی بیداری» بررسی کنید. ۰/۵

ای مرغ سحر چو این شب تار بگذاشت زسر سیاهکـــاری

وز نفحه ی روح بخش اسحار رفت از سر خفتگان خماری

بگشود گـــــره ز زلف زر تار محبوبه ی نیلگون عمـــاری

یزدان به کمال شـــد پدیدار واهریمن زشت خو حصاری

یاد آر ز شمع مـــرده یاد آر

«علی اکبر دهخدا»

۴-۲- سروده ی زیر از عارف قزوینی است. آن را در سه سطح زبانی، ادبی و فکری بررسی کنید.(هر سطح ۲ مورد) ۱/۵

گریه را به مستی بهانه کـــردم شِکوِه ها ز دست زمـانـه کـردم

آستین چو از چشم بـــرگرفتم سیل خون به دامان روانه کـردم

ازچه روی چـون ارغنون ننالم؟ از جفایت ای چـــرخِ دون ننالم

چون نگریم زدرد و چون ننالم دزد را چو محرم به خانه کردم؟

زبانی :۱..... ۲.....

ادبی :۱..... ۲.....

فکری:۱..... ۲.....

۴-۳- با توجه به متن زیر به سؤالات پاسخ دهید ۰/۷۵

«مخدوم مهربان من، از آن زمان که رشته مراودات حضوری گسسته و شیشهٔ شکیبایی از سنگ تفرقه و دوری شکسته،اکنون مدت دو سال افزون است که نه از آن طرف بریدی و سلامی و نه از این جانب قاصدی و پیامی»

الف) این نثر را ازنظر قلمرو ادبی مورد بررسی قرار دهید.

ب) متن بالا از مهم ترین اثر قائم مقام‌فراهانی انتخاب شده که ..... نام دارد.

بارم

۱/۲۵

۴-۴- متن زیر از کتاب چرندوپرند«علامه دهخدا» ازنویسندگان معروف دوره بیداری است .پس از خواندن متن به پرسش ها پاسخ دهید.

«ننه ، هان ! زمین روی چیه؟ روی شاخ گاو، گاو روی چیه ؟روی ماهی،ماهی روی چیه؟روی آب، آب روی چیه؟ وای وای!الهی روده ات ببره، چقدر حرف می زنی؟!حوصلم سر رفت!آفتابه لگن شش دست، شام و ناهار هیچی! گفت نخور، خربزه وعسل باهم نمی سازند!نَشنید وخورد. یک ساعت دیگر یارو رو دید ؛مثل مار به خودش می پیچد. گفت: نگفتم نخور،عسل و خربزه باهم نمی سازند؟گفت حالا که این دوتا خوب با هم ساخته اندکه من یکی را از میان بردارند...»

الف) دو ویژگی زبانی این نوشته را بنویسید .

ب) شیوه ی بیان این نوشته چگونه است؟

« پیروز و پاینده باشید »